

:https://uk.wikipedia.org/wiki/Соціальна_держава

5. Європейський проект розвитку соціального підприємництва в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.socialbusiness.in.ua/>

Кириленко В.І.

*д.е.н., професор кафедри політичної економії
ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»*

Соціалізація економічної політики в Україні

Основна ідея національної соціалізації економічної політики має полягати в усвідомленні та реалізації того, що повноцінне відтворення людського потенціалу є прерогативою не тільки держави і владних структур, але й кожного з громадян України, що здійснюється на основі узгодженості соціально значущих інтересів громадян, суспільних об'єднань, органів державної влади та місцевого самоврядування [1, С.158-161; 4, С.46–51; 5, С.117-127]. У зв'язку з цим найбільш актуальні аспекти соціалізації економічної політики мають досліджуватися в контексті основних стратегічних напрямів соціальної політики.

Особливості відтворення соціалізації економічної політики в Україні пов'язані з переходом від командно-адміністративної до ринкової економіки. На підставі цього можна стверджувати, що соціально необґрунтований курс реформ і відсторонення державних органів від регулювання соціально-економічних процесів в економіці обернувся найтяжчою кризою всієї соціальної сфери. У результаті Україна опинилася на більш низькому рівні соціалізації, відбулася “десоціалізація” суспільства. Квазіринкова дегуманізована спрямованість економіки виявилася у прагненні забезпечити ринкові перетворення за будь-яку ціну з дотриманням «своєрідної» історичної традиції нехтування інтересами людини заради реформ і прогресу. Це призвело

до наростання соціальної напруги у суспільстві і стало логічним продовженням однобічної монетаристської орієнтації реформ і нерозуміння того, що ринок – не самоціль, а лише засіб створення вискоєфективної та соціально орієнтованої економіки для забезпечення високих стандартів людини. Отже, негативні наслідки проведення ліберально-монетаристської моделі реформування економіки ще раз підтвердили той факт, що неможливо ефективно перетворювати економічну систему, не спираючись на інтереси більшості населення країни, й отримати реального ефекту проведених заходів [2, С. 52-59; 3, С.18-22]. Таким чином, протягом тривалого періоду реформ фактична пріоритетність надавалась головним чином трансформації економічних інститутів, в той час як цілям побудови адекватних інституційних змін системи соціального розвитку, важелів підвищення рівня і якості життя громадян не приділялось необхідної уваги. Соціальна сфера розглядалась як вторинна, похідна від економічної, та як така, що обтяжує економіку. Внаслідок такого підходу, з самого початку реформ 90-х років економічні та соціальні процеси увійшли в гостре взаємне протистояння. Результатами такої політики стало суттєве зниження соціальних гарантій, поширення бідності, загальне зниження рівня життя населення, руйнування соціальної інфраструктури, неконтрольоване зростання платності багатьох соціальних послуг, зокрема, охорони здоров'я та освіти (безоплатність яких гарантована ст. 141 Конституції України), що зробило значну кількість цих послуг фактично недосяжними для малозабезпечених прошарків населення [6, С. 21-26; 8, С.24-33]. Отже, українському суспільству необхідно виробити нові підходи до визначення соціальної політики та сформулювати нову модель соціальної політики.

Таким чином, соціалізація економічної політики у ракурсі формування нової моделі соціальної політики супроводжується інституційною трансформацією соціалістичної держави загального добробуту радянського зразка. Соціалізаційний характер соціальної політики спонукає відмовитись від патерналізму, державної системи зрівняльного розподілу суспільних благ, системи централізованого планування та управління. Але поки що в Україні

держава позиціонується громадянами як основний і єдиний суб'єкт соціальної політики на фоні низької оцінки потенціалу інших суб'єктів [7, С.58-63]. Ініціація державою лібералізації соціальної політики не супроводжувалась адекватними оціночно-поведінковими реакціями з боку населення. На фоні інституційної трансформації ліберального типу, що передбачає наявність вільної, відповідальної, інноваційнодіючої особистості, зберігається переважання патерналістської державницького типу особистості з обмеженим потенціалом відповідальності і самоорганізації. У такому випадку не виникає загального соціалізованого ефекту, і тому, можна констатувати, що інституції і форми соціалізації економічної політики не виникли в українському суспільстві за період реформ (за винятком мережевих форм соціалізації на мікрорівні). У той час соціалізація соціальної політики, що діє сьогодні на Заході, вимагає наявності стійких інституціоналізованих форм соціальної солідарності на макрорівні (через бюджет, страхування, корпоративну соціальну політику, місцеве самоврядування).

Також при дослідженні соціалізації економічної політики в Україні була виявлена певна специфічність, яка полягає у взаємообумовленості економічного і політичного факторів, що визначають її існування. Така особливість чітко проявляється при розгляді аспектів формування нової моделі соціальної політики. Так, з одного боку, активізація владних структур щодо питань освіти, охорони здоров'я, соціального обслуговування та забезпечення населення є показником досягнень національної економіки, що уможливорюють значно збільшити обсяги фінансових ресурсів, що спрямовуються на соціальну сферу, відкривають перспективу більш якісного вирішення традиційних соціальних проблем. З іншого боку, саме «повернення» держави в соціальну сферу означає її зміцнення.

Формування і реалізація нової моделі соціальної політики під час соціалізації економічної політики – складний і тривалий процес, обумовлений сукупністю інституційних, поведінкових, соціокультурних факторів. В Україні він ускладнюється ще нестійкістю економічної і політичної систем,

розбалансуванню і поляризацією соціальної структури суспільства. Тому в цілому, оцінюючи ситуацію, що складається з точки зору співвідношення інституціональних, реально-практичних, соціально-культурних параметрів, можна визначити узагальнений образ діючої нині моделі соціалізації економічної моделі в Україні. Модель соціалізованої економічної політики через призму соціальної політики слід розглядати на основні двох парадигм: парадигма стратегічного соціального вибору соціалізаційного характеру і парадигма виживання. Ці парадигми є суперечливими, їх одночасна реалізація обумовлюється перехідністю цієї моделі, що є природним в умовах соціально-економічної трансформації суспільної системи. Оскільки в цій моделі одночасно сходяться консервативна та перспективна стратегії, то вона виконує в даний період дві цільові функції: з одного боку, створення умов для виживання тієї частини населення, яка не володіє достатнім потенціалом для самозабезпечення і саморозвитку, а з іншого - випробовує ті варіанти соціальних реформ, які нагромаджені досвідом соціальної економіки розвинутих країн, демонструючи найбільшу соціальну результативність. Таким чином, при розбудові моделі соціальної політики слід підходити з точки зору вибору соціалізованих інститутів економічної політики, які найкраще відповідають умовам розвитку українського суспільства.

Список використаних джерел:

1. Міщук О.В. Моделі економічного зростання. Соціальна спрямованість економічної моделі України// Формування ринкових відносин в Україні збірник наукових праць В №9/наук ред. Бондар - К: 2004 - С. 158-161.
2. Новиков В. Проблеми та шляхи забезпечення соціальної орієнтації економіки України//Журнал європейської економіки.- 2005.- №2.- С.18-22.
3. Носова О.В. Інституційні суперечності перехідної економіки// Економічна теорія. — 2004. — № 3. — С. 52-59.

4. Приходченко Л. Л. Інституалізація національного інтересу як запорука ефективності системи державного управління / Л. Л. Приходченко // Актуальні проблеми державного управління : зб. наук. пр. – Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2007. – Вип. 1(29). – С. 46–51.
5. Сидорина Т.Ю., Партнерства государства и институтов саморегулирования граждан в реализации социальной политики // Экономический вестник Ростовского государственного университета. - 2010. - Том 8. - № 1. - С.117-127.
6. Соціальна економіка. Навчальний посібник \ Кол. авт О.О. Беляєв, М.І. Дибба та ін.. – К.: КНЕУ, 2005 – С. 21-26.
7. Суденко О.В. Етапи регулювання соціальної політики в Україні// Державні і ринкові методи регулювання соціальної сфери. – К., 2001. – С.58-63.
8. Четверикова Л. Суть соціальної політики та аналіз її моделей в соціальних державах// ВІСНИК Соціогуманітарні проблеми людини. - 2005.- № 1.- С.24-33.

Котенок Д.М.

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри макроекономіки та державного управління
ДВНЗ «Київський національний економічний університет
імені Вадима Гетьмана»*

Грані муніципальної підтримки соціального підприємництва

Соціальним підприємцем прийнято вважати особу або приватну організацію, яка ініціює виявлення та вирішення важливих соціальних проблем в своїх громадах. Це, передусім, не бізнес-підприємці, а люди, які розв'язують соціальні питання, часто через організації. Вони продовжують дотримуватися традиції активних громадян, які відомі нам у формах соціальних